

Asia: VN/17575/2021

OKM:n lausuntopyyntö luonnoksesta SORA-säännösten muuttamista koskevaksi HE:ksi

Opiskelijoiden oikeusturvalautakunta esittää näkemyksensä otsikon HE-luonnoksesta siltä osin kuin siinä on esitetty lautakunnan toiminnan lakkauttamista.

Lautakunnan toiminnan lakkauttamista on esitetty 1.1.2024 lukien. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain, yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muutoksenhakusäännöksiä koskevat muutokset tulisivat voimaan jo 1.8.2023 alkaen, minkä jälkeen tehdystä opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevasta päätöksestä annettaisiin valitusosoitus kulloinkin toimivaltaiseen alueelliseen hallinto-oikeuteen. Lautakunnalla olisi vuoden 2023 loppuun saakka (HE:ssä: ”vuoden 2024 loppuun saakka”, mikä mitä ilmeisimmin on painovirhe) aikaa käsitellä loppuun lautakunnassa 31.7.2023 mahdollisesti vireillä olevat asiat. Mikäli lautakunta ei ehtisi käsitellä vireillä olevia asioita loppuun, asiat siirtyisivät Helsingin hallinto-oikeuden käsiteltäviksi.

HE-luonnoksessa lautakunnan toiminnan lakkauttamiselle on esitetty lähinnä seuraavat perusteet: lautakunnan toiminnan tavoitteena ollutta ratkaisukäytännön yhtenäistämistä on vaikeuttanut lautakunnassa vireille tulevien asioiden vähäinen määrä, asiantuntijajäsenten käytöllä ei voida arvioida olleen ratkaisevaa merkitystä käsiteltyjen asioiden laatu huomioon ottaen ja alun perin tavoitteena ollutta keskitettyä muutoksenhakuviranomaista opiskelijoiden oikeusturvaa koskevia asioita varten ei olla perustamassa. Mainitut perusteet huomioon ottaen lautakunnan toiminnan ylläpitäminen ei ole oikeasuhtaista. Opiskelijoiden oikeusturvalautakunta pitää sen toiminnan lakkauttamiseksi esitettyjä perusteita hyväksyttävänä.

Esitysluonnoksen mukaan tavoitteena on nyt kysymyksessä olevan muutoksenhakusääntelyn yhdenmukaistaminen vastaamaan hallintoasioiden muutoksenhakua koskevaa yleissääntelyä. Tähän nähden muutoksenhaussa tultaisiin noudattamaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (HOL), ja ensimmäisenä muutoksenhakuasteena toimisi kulloinkin alueellisesti toimivaltainen hallinto-oikeus.

Lautakunnassa on esitetty sekä muutoksenhaun hajauttamista kaikkiin hallinto-oikeuksiin että sen keskittämistä yhteen hallinto-oikeuteen puoltavat näkemykset.

Muutoksenhaun hajauttamista kaikkiin hallinto-oikeuksiin puoltavat seuraavat seikat: Hallinto-oikeudet ovat lähtökohtaisesti yleisiä alueellisia tuomioistuimia. Asioiden keskittäminen vain yhteen hallinto-oikeuteen olisi vastoin tätä periaatetta eikä toteuttaisi tavoitetta hallinto-oikeuksien tasapuolisesta kehittämisestä, joten niin tulisi tehdä vain poikkeuksellisesti ja painavin perustein. Valitusten vähäisen määrän vuoksi keskittämisestä yhteen hallinto-oikeuteen ei saataisi merkittävää lisähyötyä asiantuntijuuden säilyttämisen tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden turvaamiseksi. Lisäksi

muutoksenhakusääntelyn selkeys ja johdonmukaisuus puoltavat asioiden käsittelyn hajauttamista HOL:n pääsäännön mukaisesti kaikkiin hallinto-oikeuksiin. Muutoksenhaun keskittämistä yhteen hallinto-oikeuteen puoltavaa näkemystä on perusteltu sillä, että muutoksenhakuasioita on hyvin vähän, joten keskittäminen mahdollistaisi sen, että yhdelle taholle muodostuisi käsitys ratkaistavien asioiden laadusta. Tällöin olisi myös mahdollista saada kootusti tietoa esimerkiksi lainsäädännön toimivuudesta.

Lautakunnassa on lisäksi todettu, että tulevaa muutoksenhakua järjestettäessä on syytä ottaa huomioon HE-luonnoksen ehdotus siitä, että rikostausta tarkastettaisiin jatkossa myös niiltä opiskelijoilta, joiden opiskeluihin kuuluu työskentelyä/toimimista vanhusten ja vammaisten kanssa opiskelujen aikana. Käytännössä tämä laajentaisi rikostaustan tarkastamisveloitteen kaikkiin sosiaali- ja terveydenhuollon opiskelijoihin, jolloin on mahdollista, että SORA-prosesseja tulee vireille enemmän, mikä saattaa lisätä muutoksenhakujen määrää. Tämä puoltaisi muutoksenhakuasioiden hajauttamista kaikkiin hallinto-oikeuksiin.

Opiskelijoiden oikeusturvalautakunnalla ei ole huomautettavaa esitysluonnoksessa kaavailusta lautakunnan toiminnan lakkauttamisen aikataulusta tai sitä koskevasta siirtymäsäännöksestä. Lautakunta toteaa kuitenkin, että mikäli lautakunnassa olisi sen toiminnan päättyessä 31.7.2023 vireillä muutoksenhakuasioita, ne tulisi siirtää käsiteltäväksi joko kulloinkin toimivaltaiseen alueelliseen hallinto-oikeuteen tai keskitetysti yhteen hallinto-oikeuteen riippuen siitä, kumpi vaihtoehto muutoksenhaun osalta ylipäätään valitaan jatkossa noudatettavaksi. Mikäli muutoksenhaku jatkossa ohjataan hallinto-oikeuksiin hajautetusti, ei liene syytä keskittää keskeneräisten asioiden käsittelyä ainoastaan Helsingin hallinto-oikeuteen.

Tiina Hyvärinen
opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan puheenjohtaja